

Joanna Wowrzeczka

Cieszyn, 10.11.2022

*Burmistrz Miasta
Proszę o rozpatrzenie*
Przewodniczący
Rady Miejskiej Cieszyna
Remigiusz Jankowski

Przewodniczący Rady Miejskiej Cieszyna

Szanowny Pan

Remigiusz Jankowski

Interpelacja

w sprawie dostępności wegańskich posiłków w stołówkach i bufetach przedszkoli szkół podstawowych i ponadpodstawowych, dla których organem prowadzącym jest Burmistrz Miasta Cieszyna

Na podstawie art. 24 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r., poz. 1079) składam interpelację w sprawie dostępności wegańskich posiłków w stołówkach i bufetach przedszkoli oraz szkół podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Burmistrz Miasta Cieszyna (Centrum Usług Wspólnych). Zgodnie z prowadzonymi regularnie badaniami¹ młodzi ludzie odchodzą od spożycia mięsa, nabiału oraz jaj. Związane jest to ze wzrostem świadomości w zakresie cierpienia zwierząt, wpływie konsumpcji tych produktów na katastrofę klimatyczną i utratę bioróżnorodności, a także zdrowie i jakość życia ludzi. Badanie Najwyższej Izby Kontroli z 2021 roku² wykazało, że spożywanie produktów zwierzęcych produkowanych w Polsce może mieć szkodliwy wpływ na zdrowie, także dzieci i młodzieży. Unia Europejska w wielu strategiach, takich jak Europejski Zielony Ład, Strategia Od Pola do Stołu, Strategia Bioróżnorodności czy Fit For 55 podkreśla konieczność zmiany nawyków żywieniowych, transformacji systemu żywności w kierunku roślinnej i kształtowania systemu zrównoważonej produkcji żywności.

W związku z powyższym proszę o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

- 1. Czy Miasto Cieszyn wdrażało w przeszłości, wdraża obecnie lub planuje wdrożyć rozwiązania mające za zadanie systemowe lub punktowe zwiększenie dostępności wegańskich posiłków w szkołach? Mowa tu o dostępności opcji wegańskiej w stołówkach prowadzonych przez firmy zewnętrzne na terenie szkół i przedszkoli,**

¹ Por. np. badania konsumenckie przeprowadzone przez Mintel Group LTD, z którego wynika, że 11% osób w wieku 16-24 lat identyfikuje się jako weganinie; badania przeprowadzone przez GlobalData Plc wykazały natomiast, że w okresie 2006-2016 w Wielkiej Brytanii liczba osób identyfikujących się jako weganinie wzrosła o 350%, z czego połowę stanowiły osoby w wieku 15- 34 lata.

² Zob. <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/jak-poprawic-bezpieczenstwo-zywnosci-w-polsce.html>.

usługi cateringu dowozowego, a także punkty prowadzone przez samą placówkę, automaty i bufety.

Już na etapie formułowania tego pytania podkreślić należy, że nie tylko dyrektor szkoły ma wpływ na planowanie żywienia w przedszkolach i szkołach, a organ prowadzący odpowiada wyłącznie za zapewnienie etatów oraz środków finansowych w budżecie jednostek na realizację tego zadania. Zgodnie bowiem z art. 10 ust. 1 pkt 1 Prawa oświatowego organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność. Do zadań organu prowadzącego szkołę lub placówkę należy w szczególności zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

Pojęcie opieki pojawia się również w przepisach odnoszących się do zbiorowego żywienia w szkołach. Zgodnie bowiem z art. 106 ust. 1 Prawa oświatowego w celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań opiekuńczych, w szczególności wspierania prawidłowego rozwoju osób uczniowskich, szkoła może zorganizować stołówkę. Zgodnie zaś z art. 106 ust. 3 Prawa oświatowego warunki korzystania ze stołówki szkolnej, w tym wysokość opłat za posiłki, ustala dyrektor szkoły w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę. Pojęcie „w porozumieniu” oznacza, że wykonywanie wspomnianej wyżej kompetencji dyrektora „w porozumieniu” z organem prowadzącym oznacza, że zachodzi konieczność uzgadniania z tymże organem podejmowanych decyzji, choć – rzecz jasna – nie może to polegać na faktycznym pozbawieniu dyrektora kompetencji decyzyjnych. Ustalenie stawek oraz warunków korzystania ze stołówki szkolnej następuje w drodze wewnętrznego zarządzenia dyrektora szkoły, zaś „porozumienie” z organem prowadzącym oznacza potrzebę zakomunikowania temu organowi projektu zarządzenia i późniejszego uwzględnienia przez dyrektora uwag organu.³

Dostępność (a raczej jej brak) roślinnych posiłków w szkołach stanowi realny problem, co jasno wykazało badanie ich dostępności przeprowadzone przez Fundację Green REV Institute w ramach Koalicji Future Food 4 Climate⁴. Wykazało ono, że dostęp do posiłków roślinnych dla osób uczących się, które same zgłaszają swoje potrzeby w zakresie diety, stanowi bardziej wyjątek niż regułę, a często posiłki rozumiane jako roślinne są efektem eliminacji części

³ Por. M. Pilich [w:] A. Olszewski, M. Pilich, Prawo oświatowe. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2021, art. 106.

⁴ <https://futurefood4climate.eu/wp-content/uploads/2022/05/Podsumowanie-badania-dostepnosc-weganskich-posilkow-wszkolach.pdf>

elementów posiłku np. wykluczenie mięsa z posiłku i zakup samych warzyw, np. frytek czy surówki.

Wskazujemy zatem, że Burmistrz Miasta Cieszyna posiada pole do działania w sprawie będącej przedmiotem interpelacji. Nie doprowadzi to do naruszenia art. 7 Konstytucji, zgodnie z którym to przepisem organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

2. Jak odpowiedź na pkt. 1 koreluje z opracowywanym Planem Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Cieszyna, „Cieszyn Miasto Samowystarczalne”, Europejskim Zielonym Ładem, Strategią od Pola do Stołu, pakietem legislacyjnym Fit For 55 i innymi programami na poziomie miejskim, krajowym i unijnym przyznającymi równy dostęp do świadczeń publicznych, w szczególności różnorodnego oraz zrównoważonego żywienia w placówkach oświaty, spełniającego właściwe normy odżywcze, jak również dostępnego dla wszystkich na równych zasadach?

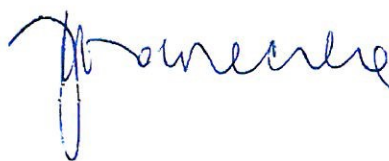
Warto wskazać już na etapie składania interpelacji, że przy konstruowaniu przedmiotowego Planu nie sposób pominąć wpływu produkcji żywności zwierzęcej na klimat, jak również pozytywnych aspektów środowiskowych stosowania diety wegańskiej. Zapobiega ona bowiem utracie bioróżnorodności⁵ oraz wpływa na zmniejszenie produkcji gazów cieplarnianych⁶. W dobie postępujących zmian klimatycznych, niszczącego wpływu człowieka na środowisko oraz dynamicznego rozwoju chorób zwierząt mających swoje źródło w warunkach ich przemysłowej hodowli konieczne jest podjęcie działań mających na celu zatrzymanie tych zmian. Gospodarka żywnościowa oparta na produkcji zwierzęcej jest najbardziej destrukcyjna dla środowiska, chociażby z uwagi na ogromne zapotrzebowanie na wodę, degradację gleby, zanieczyszczenie powietrza. Pamiętać również należy o wpływie przemysłowej produkcji żywności zwierzęcej na zdrowie i życie ludzi – problem ten został dostrzeżony w ostatnim czasie przez Ministerstwo Zdrowia, które zleciło w ostatnim czasie analizę zwiększonej zapadalności na choroby układu oddechowego oraz choroby skóry u osób zamieszkujących w sąsiedztwie ferm z uwzględnieniem wielkości tych ferm (liczebności zwierząt gospodarskich) w województwie wielkopolskim.

⁵ Dla przykładu: Tilman D, Clark M, Williams DR, Kimmel K, Polasky S, Packer C. Future threats to biodiversity and pathways to their prevention. *Nature*. 2017.

⁶ Springmann M, Clark M, Mason-D’Croz D, Wiebe K, Bodirsky BL, Lassaletta L et al. Options for keeping the food system within environmental limits. *Nature*. 2018.

Dostępność wegańskich posiłków będzie stanowić również realizację normy wystawionej w art. 32 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym to przepisem wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Ust. 2 tego przepisu stanowi natomiast, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.

3. Czy i jakie akty prawa miejscowego, ustawy, rozporządzenia polskie i unijne oraz dyrektywy stoją na przeszkodzie wprowadzeniu opcji wegańskich posiłków w stołówkach, bufetach i automatach znajdujących się na terenie placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Burmistrz Miasta Cieszyna przy jednoczesnym zachowaniu dostępności posiłków zawierających mięso, jaja, mleko i inne produkty zwierzęce określone w Ustawie o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2020 r. poz. 2021 z późn. zm) oraz w aktach wykonawczych do tej ustawy, w szczególności w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. z 2016 r. poz. 1154 z późn. zm.)?
4. Jakie procedury i akty prawa miejscowego musiałyby zostać zmienione na poziomie placówek oświatowych, jednostek organizacyjnych i jednostek pomocniczych Miasta Cieszyna, aby wprowadzić dostępność opcji wegańskich posiłków w stołówkach, bufetach i automatach znajdujących się na terenie placówek oświatowych, którym organem prowadzącym jest Burmistrz Miasta Cieszyna przy jednoczesnym zachowaniu dostępności posiłków zawierających mięso, jaja, mleko i inne produkty zwierzęce określone Ustawą o bezpieczeństwie żywności i żywienia oraz wspomnianymi wcześniej aktami wykonawczymi do tej ustawy? Jak wyglądałby proces zmiany umów z firmami świadczącymi usługi żywieniowe dla placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Burmistrz Miasta Cieszyna oraz jakie inne procedury musiałyby ulec zmianie w przypadku przygotowywania posiłków w obrębie placówek?

*O odpowiedź proszę wyłącznie w wersji elektronicznej z uwagi na ochronę środowiska